

**Szczegółowe wymagania przedmiotowego oceniania z przedmiotu „Historia ”
dla szkoły Branżowej I stopnia**

– **wymagania konieczne** (na ocenę dopuszczającą) – uczeń tylko częściowo spełnia wymagania na poziomie podstawowym lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela;

- poziom podstawowy – ocena dostateczna

- poziom rozszerzający – ocena dobry

- poziom dopełniający – ocena bardzo dobry

– **wymagania wykraczające** (szansa na uzyskanie oceny celującej) – uczeń rozwija własne zainteresowania historyczne i potrafi je zaprezentować; zainteresowania te szczególnie warto ukierunkować na dzieje lokalne i regionalne oraz na rozważny odbiór treści historycznych zawartych w tekstach kultury.

1. Antyczne dziedzictwo cywilizacji europejskiej

Wymagania		
Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom rozszerzający Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Poziom dopełniający Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:

• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Egipt, Mezopotamia, Palestyna, Żydzi, Grecja, Rzym, cywilizacja, kanały nawadniające, pismo alfabetyczne, judaizm, Dekalog, Biblia, Mesjasz, demokracja, mity, igrzyska olimpijskie, teatr, republika, cesarstwo, prawo, chrześcijaństwo, Ewangelie, barbarzyńcy, starożytność, średniowiecze</i>; • identyfikuje postacie: Mojżesz, Homer, Pitagoras, Archimedes, Juliusz Cezar, Jezus (Chrystus); • określa, stosując chronologię względną, czas powstania cywilizacji Mezopotamii, Egiptu, Grecji, Rzymu; • wymienia przykłady osiągnięć cywilizacji nad wielkimi rzekami; • odwołując się do tekstów kultury, charakteryzuje przykłady osiągnięć starożytnych Greków i Rzymian; • wyjaśnia okoliczności powstania chrześcijaństwa • określa cezurę między starożytnością a średniowieczem.	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Hellada, Fenicja, pismo klinowe, pismo hieroglificzne, judaizm, filozofia, luki triumfalne, romanizacja, imperium cywilizacja antyczna (klasyczna)</i>; • identyfikuje postacie: Sokrates, Platon, Arystoteles, Horacy, Wergiliusz; • wyjaśnia genezę cywilizacji starożytnych nad wielkim rzekami; • ocenia zasady demokracji ateńskiej; • wyjaśnia, jakie znaczenie miał wynalazek pisma alfabetycznego; • podaje przykłady wpływów greckich na kulturę rzymską; • wyodrębnia trzy etapy rozwoju chrześcijaństwa w świecie rzymskim; • posługując się mapkami, charakteryzuje zasięg państwa rzymskiego.	• wyjaśnia specyfikę judaizmu na tle innych starożytnych religii; • porównuje istotę demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej; • podaje przykłady kontynuowania kultury greckiej w późniejszych epokach historycznych; • wyjaśnia, dlaczego upadek Cesarstwa Rzymskiego był ważnym wydarzeniem historycznym.
--	---	---

2. Średniowieczne kręgi kulturowe

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń: • poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Arabowie, islam, muzułmanie, Koran, dżihad, cyfry arabskie, Cesarstwo Bizantyjskie, ikony, mozaiki, łaciński krąg cywilizacyjny, papież, cesarz, Normanowie, Słowianie, Kościół katolicki, Kościół prawosławny, zakon benedyktynów, katedry, uniwersytety, styl romański, styl gotycki, krucjaty, zakony rycerskie;</i> • rozróżnia trzy kręgi kulturowe w średniowiecznej Europie; • wymienia przykłady osiągnięć każdego z tych kręgów; • posługując się mapką, określa zasięg terytorialny świata islamu we wczesnym średniowieczu;	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto: • poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>marchie, patriarcha, cyrylica, system lenny, schizma wschodnia, Turcy, Królestwo Jerozolimskie;</i> • identyfikuje postacie: Cyryl i Metody, Otton I, Roland, Leon III, Grzegorz VII; • podaje przykłady różnych relacji między Europą a światem islamu; • na wybranych przykładach wyjaśnia uniwersalny charakter kultury w łacińskiej Europie; • posługując się mapką, określa zasięg i zróżnicowanie chrześcijańskiej Europy w XI wieku.	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto: • wyjaśnia rolę papieża i cesarza w łacińskim kręgu kulturowym; • ocenia przyczyny i następstwa krucjat.

• porównuje styl romański i styl gotycki.		
---	--	--

3. Polska pierwszych Piastów

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>dynastia Piastów, daniny, chrzest, biskupstwo, arcybiskupstwo, zjazd gnieźnieński, koronacja, kryzys państwa, zasada senioratu, rozbięcie dzielnicowe</i>; • identyfikuje postacie: Mieszko I, Dobrawa, Bolesław Chrobry, Gall Anonim, św. Wojciech, Otton III, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, św. Stanisław, Bolesław Krzywousty; • wyjaśnia okoliczności chrystianizacji Polski; • posługując się mapką, określa zasięg państwa Mieszka I oraz zdobycze terytorialne Bolesława Chrobrego;	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Słowianie połabscy, relikwie, monarchia patrymonialna</i>; • identyfikuje postacie: Ibrahīm ibn Jakub, Bezprym, Henryk V; • posługując się mapką, wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego; • odwołując się do relacji Ibrahīma ibn Jakuba, wyjaśnia podstawy państwa Mieszka I; • wyjaśnia znaczenie chrystianizacji Polski; • wymienia przejawy wzmocnienia i decentralizacji monarchii pierwszych Piastów; • posługując się mapką, wyjaśnia przesłanki rozbięcia dzielnicowego.	• ocenia konsekwencje chrystianizacji Polski; • ocenia rządy Bolesława Chrobrego oraz Bolesława Krzywoustego; • charakteryzuje wybrane przejawy wzmocnienia i decentralizacji monarchii pierwszych Piastów.

• wyjaśnia okoliczności zjazdu gnieźnieńskiego; • wymienia przejawy kryzysu monarchii piastowskiej oraz sposoby jego przezwyciężenia; • posługując się tablicą genealogiczną, określa więzi pokrewieństwa między wybranymi przedstawicielami dynastii piastowskiej.		
---	--	--

4. Polska dzielnicowa i zjednoczona

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Marchia Brandenburska, Krzyżacy, Tatarzy, lokacje, soltys, trójpółowka, wójt, czynsz, burmistrz, cechy, ratusze, katedry, stany społeczne, Bogurodzica, Krzyżacy, Czechy, Brandenburgia, Węgry, Litwa, kompromis, Ruś Halicka, Akademia Krakowska, Korona Królestwa Polskiego;</i>	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>zakon franciszkanów, zakon dominikanów, starosta, Płowce, „czarna śmierć”;</i> • identyfikuje postacie: Wincenty Kadłubek, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny, Wacław II, Jan Luksemburski; • wyjaśnia, dlaczego lokacje wsi i miast były korzystne dla rozwoju cywilizacyjnego ziem polskich;	• analizuje czynniki sprzyjające zjednoczeniu ziem polskich oraz utrudniające proces jednoczenia; • ocenia zasługi Władysława Łokietka w jednoczeniu ziem polskich; • porównuje kształt terytorialny Polski w czasach pierwszych Piastów oraz pod koniec panowania Kazimierza Wielkiego.

• identyfikuje postacie: Przemysław II, Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki; • wymienia przejawy zagrożeń dla ziem polskich w czasie rozbięcia dzielnicowego; • wyjaśnia ogólne zasady lokacji wsi i miast; • podaje przykłady różnic społecznych i narodowych na ziemiach polskich w XIII wieku; • wymienia główne działania Władysława Łokietka w jednoczenie ziem polskich; • podaje przykłady rozwoju cywilizacyjnego Polski w czasach Kazimierza Wielkiego.	• rozróżnia czynniki sprzyjające zjednoczeniu ziem polskich oraz utrudniające proces jednoczenia; • wyodrębnia główne etapy jednoczenia ziem polskich; • posługując się mapką, charakteryzuje kształt terytorialny monarchii Kazimierza Wielkiego; • ocenia rządy Kazimierza Wielkiego.	
--	--	--

5. Polska u schyłku średniowiecza

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>unia personalna</i>, <i>Wielkie Księstwo Litewskie</i>, <i>państwo</i>	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>przywilej koszycki</i>, <i>Żmudź</i>, <i>bitwa pod Warną</i>, <i>unia</i>	• ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej; • analizując tekst źródłowy (wystąpienie Pawła

<i>moskiewskie, Krzyżacy, bitwa pod Grunwaldem, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, sejmiki ziemskie, sejm walny, nietykalność osobista, nietykalność majątkowa, pospolite ruszenie, podatki, Uniwersytet Jagielloński, architektura gotycka;</i> • identyfikuje postacie: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Kazimierz Jagiellończyk, Jan Długosz; • wyjaśnia istotę unii personalnej; • wymienia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej; wskazuje jej główne następstwa; • posługując się mapką, określa zasięg terytorialny Polski i Litwy oraz państwa krzyżackiego u schyłku XIV w.; • wymienia rezultaty bitwy pod Grunwaldem i wojny trzynastoletniej; • odwołując się do tabelki z podręcznika, rozróżnia ekonomiczne, osobiste i polityczne korzyści uzyskane przez szlachtę dzięki przywilejom; • wymienia przykłady osiągnięć kultury polskiej w późnym średniowieczu.	<i>w Krewie, unia w Horodle, bojarzy, Turcy, Stambul;</i> • identyfikuje postacie: Władysław Warneńczyk, Zbigniew Oleśnicki, Ulrich von Jungingen, Iwan Srogi, Paweł Włodkowic, Wit Stwosz; • wyodrębnia dwa etapy konfliktów z Krzyżakami w XV wieku; • porównuje rezultaty bitwy pod Grunwaldem i wojny trzynastoletniej; • odwołując się do mapki oraz tekstu źródłowego (autorstwa Jana Długosza), ocenia skutki wojny trzynastoletniej; • wyjaśnia przesłanki wzrostu znaczenia szlachty u schyłku średniowiecza; • na wybranych przykładach charakteryzuje osiągnięcia kultury polskiej w późnym średniowieczu.	Włodkowica), ocenia hasło wojny sprawiedliwej; • ocenia wpływ przywilejów zdobytych przez szlachtę na różne dziedziny życia w Polsce XV wieku; • podaje przykłady zjawisk uzasadniających określenie „złota jesień polskiego średniowiecza”.
---	---	--

6. Wyzwania czasów nowożytnych

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń: • poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Indie, Hiszpania, Portugalia, Nowy Świat, korsarze, Indianie, niewolnicy murzyńscy, złoto, srebro, plantacje, ekspansja, manufaktury, reformacja, luteranizm, kalwinizm, kościół anglikański, papież, celibat, zakon jezuitów, kultura antyczna, humanizm, odrodzenie, renesans, barok, rozum, doświadczenie</i>; • identyfikuje postacie: Krzysztof Kolumb, Marcin Luter, Jan Kalwin, Leonardo da Vinci, Erazm z Rotterdamu, Mikołaj Kopernik; • posługując się mapką, wymienia przyczyny zamorskich wypraw Europejczyków oraz wskazuje kierunki europejskiej ekspansji kolonialnej w XVI wieku;	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto: • poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>konkwistadorzy, Aztekowie, Inkowie, kompanie handlowe, dualizm, folwarki, sprzedaż odpustów, Rzesza, kontrreformacja, sobór trydencki, indeks ksiąg zakazanych, inkwizycja, hugenoci, noc świętego Bartłomieja, Wersal</i>; • identyfikuje postacie: Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Ignacy Loyola, Michał Anioł, Rafael Santi, William Szekspir, Kartezjusz, Pascal; • ocenia następstwa ekspansji kolonialnej dla krajów europejskich; • wyjaśnia genezę reformacji; • posługując się mapką, charakteryzuje podział religijny Europy w XVI wieku; • charakteryzuje wybrane osiągnięcia renesansowych twórców;	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto: • wyjaśnia przyczyny i określa następstwa dualizmu w rozwoju nowożytnej Europy; • ocenia następstwa europejskiej ekspansji kolonialnej dla mieszkańców Ameryki i Afryki; • charakteryzuje przejawy kontrreformacji; • ocenia skutki reformacji; • wyjaśnia genezę renesansu; • identyfikuje przykłady przełomu umysłowego w XVII.

• podaje przykłady skutków zamorskiej ekspansji Europejczyków; • wymienia główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem; • podaje przykłady konfliktów na tle religijnym w nowożytnej Europie; • rozpoznaje przykładowe osiągnięcia kultury renesansowej.	• na wybranych przykładach wyjaśnia różnice między renesansem a barokiem.	
--	---	--

7. Rzeczpospolita Obojga Narodów

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>hołd pruski, unia lubelska, unia realna, polonizacja, Ukraina, Kozacy, Tatarzy, Dzikie Pola, szlachta, folwarki, spichlerz, pańszczyzna, poddaństwo osobiste, magnaci, gołota, sejm walny, senat, izba poselska, zasada jednomyślności, wolna elekcja, demokracja szlachecka, czasy zygmuntofskie, arrasy, kaplica Zygmuntowska, Zamość, tolerancja religijna, konfederacja warszawska, barok, jezuici</i>; • identyfikuje postacie:	• wyjaśnia znaczenie terminów i nazw: <i>elektor, Inflanty, rejestr, państwo bez stosów, innowiercy, konfederacje, artykuły henrykowskie, sarmatyzm</i>; • identyfikuje postacie: Albrecht Hohenzollern, Iwan Groźny, Ludwik XIV, Jan Zamoyski, Andrzej Frycz Modrzewski; • wyjaśnia przyczyny i następstwa hołdu pruskiego;	• ocenia znaczenie unii lubelskiej; • porównuje ustrój demokracji szlacheckiej i monarchii absolutnej; • wskazuje cechy specyficzne dla Rzeczypospolitej na tle Europy XVI wieku; • określa szanse i zagrożenia dla Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Zygmunt Stary, Henryk Walezy, Stefan Batory, Jan Kochanowski, Mikołaj Rej, Mikołaj Kopernik; • odwołując się do schematu, wykazuje, że unia lubelska miała charakter realny; • posługując się mapką, określa zasięg terytorialny Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz wskazuje jej sąsiadów; • podaje przykłady świadczące o tym, iż Rzeczpospolita była państwem różnych stanów i różnych narodów; • wskazuje przykłady różnic gospodarczych między Rzeczpospolitą a krajami Europy Zachodniej w XVI wieku; • odwołując się do schematu, charakteryzuje zasady działania sejmu walnego; • podaje przykłady tolerancji religijnej w państwie polsko-litewskim.	• charakteryzuje strukturę demograficzną Rzeczypospolitej Obojga Narodów; • ocenia zasady wolnej elekcji; • posługując się mapką, omawia zróżnicowanie religijne i wyznaniowe Rzeczypospolitej w XVI wieku; • wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolita była nazywana „państwem bez stosów”; • charakteryzuje wybrane osiągnięcia polskiego renesansu; • identyfikuje barok jako kolejną epokę w dziejach kultury polskiej.	
--	--	--

8. Rzeczpospolita a państwa sąsiednie

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający

Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Inflanty, Ukraina, Mołdawia, hetman, husaria, Kozacy, potop szwedzki, haracz, wiktoria wiedeńska, epidemie, jasyr, pańszczyzna, napoje alkoholowe, system klienteli, liberum veto, magnaci, wojna domowa, złota wolność, przedmurze chrześcijaństwa, unia personalna, wojna północna, traktat trzech czarnych orłów, magnaci, anarchia, czynszowanie, manufaktury;</i> • identyfikuje postacie: Zygmunt III Waza, Jan Karol Chodkiewicz, Stanisław Żółkiewski, Stefan Czarniecki, Jan Kazimierz, Jan III Sobieski, Bohdan Chmielnicki, August II Sas, August III Sas, Stanisław Leszczyński, Stanisław Konarski; • wymienia przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją, Rosją i Turcją; • posługując się mapkami, podaje bezpośrednie skutki toczonych wojen; • wymienia przejawy kryzysu Rzeczypospolitej na przełomie XVII i XVIII wieku; • wyjaśnia, dlaczego system klienteli był zagrożeniem dla ustroju Rzeczypospolitej;	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>elektor brandenburski, rokosz, Petersburg;</i> • identyfikuje postacie: Michał Romanow, Piotr Wielki; • wyjaśnia szczególny charakter powstania Chmielnickiego na tle innych konfliktów epoki; • rozróżnia gospodarcze, społeczne i polityczne skutki wojen; • na wybranych przykładach wskazuje zależności między różnymi skutkami wojen; • rozróżnia pozytywne i negatywne zjawiska w czasach saskich.	• podejmuje próbę określenia, które przyczyny wojen toczonych w XVII wieku były zależne od Rzeczypospolitej; • ocenia czasy saskie w dziejach Polski.

• posługując się mapką, wyjaśnia, dlaczego utworzenie Królestwa Prus było groźne dla Rzeczypospolitej.		
--	--	--

9. Oświeceniowe przełomy

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>oświecenie, burżuazja, prawa człowieka, umowa społeczna, trójpodział władzy, klasycyzm, płodozmian, maszyna parowa, fabryki, rewolucja przemysłowa, Deklaracja Niepodległości, konstytucja, trójpodział władzy, prezydent, Kongres, Sąd najwyższy, Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela, monarchia parlamentarna, wolność – równość – braterstwo</i>; • identyfikuje postacie: Jerzy Waszyngton, Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Pułaski; • rozpoznaje główne idee epoki oświecenia;	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>ateizm, deizm, klasycyzm, bojkot, Stany Generalne, Bastylia, Marsylianka</i>; • identyfikuje postacie: James Watt, Wolter, Monteskiusz; • rozpoznaje cechy architektury klasycystycznej; • na wybranych przykładach charakteryzuje zmiany cywilizacyjne w oświeceniowej Europie; • posługując się schematem, wykazuje, że w konstytucji Stanów Zjednoczonych uwzględniony został trójpodział władzy; • posługując się mapką, charakteryzuje rozwój terytorialny Stanów	• analizuje zasady trójpodziału władzy; • wyodrębnia główne etapy rewolucji francuskiej i podejmuje próbę jej oceny.

• posługując się schematem, wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy; • posługując się tekstami źródłowymi, rozpoznaje idee oświecenia w <i>Deklaracji Niepodległości</i> oraz <i>Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela</i>.	Zjednoczonych w pierwszych latach niepodległości; • wymienia główne skutki rewolucji francuskiej; • wyjaśnia, dlaczego utworzenie Stanów Zjednoczonych i rewolucję francuską można uznać za realizację idei oświecenia.	
--	---	--

10. Upadek szlacheckiej Rzeczypospolitej

Wymagania		
Poziom podstawowy	Poziom rozszerzający	Poziom dopełniający
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>Rosja, Prusy, Austria, ingerencja, rozbiór, Szkoła Rycerska, Teatr Narodowy, Komisja Edukacji Narodowej, Łazienki Królewskie, manufaktury, czynszowanie, Sejm Wielki, Konstytucja 3 maja, konfederacja targowicka, Virtuti Militari, kosynierzy, Racławice, Maciejowice, uniwersał połaniecki</i>; • identyfikuje postacie:	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>obiady czwartkowe, konfederacja barska, czarna procesja</i>; • identyfikuje postacie: caryca Katarzyna. Wojciech Bogusławski, Julian Ursyn Niemcewicz, Jan Kiliński; • podaje przykłady umacniania się Prus, Austrii i Rosji w drugiej połowie XVIII w.; • ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja; • wyjaśnia, dlaczego konfederacja targowicka	• charakteryzuje okoliczności pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej; • wyjaśnia przyczyny i następstwa zwołania Sejmu Wielkiego; • wyodrębnia główne etapy powstania kościuszkowskiego i ocenia jego znaczenie; • analizuje główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej; • podejmuje próbę oceny rządów Stanisława Augusta.

Stanisław Poniąowski (Stanisław August), Tadeusz Rejtan, Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic, Tadeusz Kościuszko; • posługując się mapką, określa zasięg kolejnych rozbiórów Rzeczypospolitej; • rozpoznaje przejawy zmian cywilizacyjnych w czasach panowania Stanisława Augusta; • posługując się schematem, charakteryzuje ustrój Rzeczypospolitej według Konstytucji 3 maja; • rozróżnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.	uważana jest za symbol zdrady narodowej; • wyjaśnia genezę i charakter powstania kościuszkowskiego.	

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy Uczeń:	poziom rozszerzający Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	poziom dopełniający Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
JAK BYĆ POLAKIEM POD ZABORAMI?			
1. Nadzieje w czasach napoleońskich			
▪ utworzenie Legionów Polskich ▪ losy Legionów Polskich ▪ Europa napoleońska ▪ utworzenie Księstwa Warszawskiego ▪ zmiany w Księstwie Warszawskim ▪ klęska cesarza Francuzów	▪ poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>emigracja, Legiony Polskie, Mazurek Dąbrowskiego, Księstwo Warszawskie, konstytucja, wolność osobista chłopów</i> ▪ identyfikuje postacie: Napoleon Bonaparte, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki, książę Józef Poniatowski ▪ wyjaśnia genezę Legionów Polskich oraz genezę Księstwa Warszawskiego ▪ wyjaśnia okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> ▪ wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie	▪ poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>Rzesza, koalicja, Związek Reński, blokada kontynentalna, San Domingo</i> ▪ krótko charakteryzuje losy Legionów Polskich ▪ wyodrębnia dwa etapy tworzenia Księstwa Warszawskiego ▪ wymienia przykłady szans i zagrożeń, jakie zaistniały dla Polaków po utworzeniu Księstwa Warszawskiego	▪ posługując się mapką, analizuje sytuację polityczną Europy w czasach napoleońskich ▪ ocenia politykę Napoleona wobec Polaków
2. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim			
▪ podstawy nowego ładu w Europie ▪ utworzenie Królestwa Polskiego ▪ ziemie polskie pod panowaniem pruskim ▪ Galicja i Rzeczpospolita Krakowska ▪ zmiany cywilizacyjne w Królestwie Polskim ▪ opozycja sejmowa i tajne związki	▪ poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>kongres wiedeński, Królestwo Polskie, Galicja, konstytucja, opozycja legalna, sprzysiężenie (spisek) podchorążych</i> ▪ identyfikuje postacie: Stanisław Staszic, Piotr Wysocki	▪ poprawnie posługuje się nazwami: <i>Święte Przymierze, Ziemie Zabrane, Rzeczpospolita Krakowska, Wielkie Księstwo Poznańskie</i> ▪ identyfikuje postacie: car Aleksander I, Ksawery	▪ poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>zasada legitymizmu, zasada równowagi, Związek Niemiecki, liberalizm, konserwatyzm</i> ▪ ocenia sytuację polityczną i gospodarczą Królestwa Polskiego w latach 1815–1830

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	posługując się mapką, określa podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim	Drucki-Lubecki, wielki książę Konstanty, Walerian Łukasiński - wymienia najważniejsze decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej - wymienia przykłady szans i zagrożeń, jakie zaistniały dla Polaków po kongresie wiedeńskim	wyjaśnia genezę sprzysiężenia podchorążych
3. Powstanie listopadowe			
- noc listopadowa, wybuch powstania - wojna polsko-rosyjska - represje zaborców - życie polityczne Wielkiej Emigracji - kultura Wielkiej Emigracji	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>powstanie listopadowe, detronizacja, represje, konfiskata, kontrybucja, Cytadela, Wielka Emigracja</i> - identyfikuje postacie: gen. Józef Chłopicki, książę Adam Czartoryski, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Fryderyk Chopin - wskazuje genezę powstania listopadowego - wymienia główne konsekwencje powstania listopadowego	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>Rząd Narodowy, kościół unicki (greckokatolicki), emisariusze</i> - identyfikuje postacie: gen. Ignacy Prądzyński, Cyprian Kamil Norwid, Zygmunt Krasiński - wyjaśnia przyczyny wybuchu powstania listopadowego - charakteryzuje przykłady represji popowstaniowych - rozróżnia polityczną i kulturalną rolę Wielkiej Emigracji	- poprawnie posługuje się nazwami: <i>„Warszawianka”, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hotel Lambert</i> - identyfikuje postacie: car Mikołaj II, gen. Jan Skrzynecki, gen. Józef Bem, gen. Józef Sowiński, Szymon Konarski - rozróżnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu powstania listopadowego - posługując się mapką, wyodrębnia główne etapy wojny polsko-rosyjskiej w 1831 roku - ocenia następstwa powstania listopadowego
4. Od powstania krakowskiego do Wiosny Ludów			
- wybuch powstania - rabacja galicyjska - charakter Wiosny Ludów w Europie	poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>powstanie krakowskie, Wiosna</i>	poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>rabacja, Komitet Narodowy,</i>	poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>praca organiczna, zjazd</i>

- wystąpienia w zaborze pruskim - wystąpienia w Galicji - Polacy w europejskiej Wiośnie Ludów	<i>Ludów, uwłaszczenie chłopów, Legion Polski</i> - identyfikuje postacie: Ludwik Mierosławski, gen. Józef Bem, Adam Mickiewicz - określa zasięg Wiosny Ludów na ziemiach polskich - posługując się mapką, podaje przykłady udziału Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów	<i>gwardia narodowa</i> - identyfikuje postacie: Edward Dembowski, Jakub Szela - określa zasięg Wiosny Ludów w Europie - rozróżnia społeczne, narodowe i ustrojowe przyczyny Wiosny Ludów w Europie - charakteryzuje udział Polaków w węgierskiej Wiośnie Ludów	<i>słowiański</i> - identyfikuje postacie: Józef Lompa, Henryk Dembiński - wyjaśnia genezę i skutki powstania krakowskiego - porównuje działania Polaków podczas Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim i w Galicji - ocenia skutki Wiosny Ludów dla mieszkańców ziem polskich
5. Powstanie styczniowe na tle europejskim			
- skutki wojny krymskiej - manifestacje patriotyczne - podziały wśród Polaków - wybuch i charakter powstania - klęska powstania - represje rosyjskie - zjednoczenie Niemiec przez Prusy	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>powstanie styczniowe, uwłaszczenie chłopów, tajne państwo, represje, rusyfikacje</i> - identyfikuje postacie: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt - wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania styczniowego - wymienia główne następstwa powstania styczniowego	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>wojna krymska, Czerwoni, Biali, oczyszczanie chłopów, katorga, „Kraj Nadwiślański”</i> - rozróżnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu powstania styczniowego - wyjaśnia przyczyny klęski powstania styczniowego - posługując się mapką, określa charakter powstania styczniowego - charakteryzuje następstwa powstania styczniowego	- poprawnie posługuje się nazwami: <i>Związek Niemiecki, Związek Północnoniemiecki, Austro-Węgry, Rzesza Niemiecka</i> - identyfikuje postacie: Aleksander II, Otto Bismarck - podaje przykłady podobieństw i różnic między powstaniem listopadowym a powstaniem styczniowym - posługując się mapką, wyodrębnia dwa etapy jednoczenia Niemiec przez Prusy
6. Polacy wobec nowej polityki zaborców			
- w kręgu pozytywistów - twórcy kultury wobec rusyfikacji - kierunki polityki germanizacyjnej - walka Polaków z germanizacją - podstawy autonomii Galicji - rola kulturalna Galicji	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>rusyfikacja, germanizacja, autonomia, „Rota”</i> - identyfikuje postacie: Stanisław Moniuszko, Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz,	poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>pozytywiści warszawscy, praca organiczna, Kulturkampf, Komisja Kolonizacyjna, rugi pruskie, „ustawa kagańcowa”, Młoda Polska</i>	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>kurie, konserwatyści, stańczycy, Akademia Umiejętności</i> - identyfikuje postacie: Maksymilian Jackowski, ksiądz Piotr Wawrzyniak,

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	Michał Drzymała, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Maria Skłodowska-Curie - określa główne kierunki polityki zaborców wobec mieszkańców ziem polskich na przełomie XIX i XX wieku - podaje przykłady walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją	- identyfikuje postacie: Aleksander Świętochowski, Kazimierz Prószyński, Wojciech Korfanty, Stanisław Wyspiański - na wybranych przykładach charakteryzuje postawy Polaków wobec polityki rusyfikacyjnej i germanizacyjnej - wyjaśnia podstawy autonomii galicyjskiej	Karol Miarka - ocenia rolę i postawę konserwatystów galicyjskich - porównuje sytuację Polaków w Galicji oraz w pozostałych zaborach
7. Zmiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich			
- życie gospodarcze pod panowaniem rosyjskim - życie gospodarcze pod panowaniem pruskim - życie gospodarcze pod panowaniem austriackim - kierunki zmian społecznych - zróżnicowanie narodowościowe - emigracja zarobkowa	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>szlachta, ziemiaństwo, burżuazja, drobno-mieszczaństwo, inteligencja, robotnicy, chłopci, emigracja</i> - posługując się mapką, wymienia główne ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich pod koniec XIX wieku - rozpoznaje główne warstwy społeczne na ziemiach polskich pod koniec XIX wieku	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>struktura społeczna, szachownica pól, serwituty</i> - na wybranych przykładach porównuje sytuację gospodarczą (warunki rozwoju przemysłu i rolnictwa) w poszczególnych zaborach - wymienia kierunki emigracji zarobkowej Polaków na przełomie XIX i XX wieku	- ocenia sytuację gospodarczą w poszczególnych zaborach na przełomie XIX i XX wieku - podaje przykłady więzi gospodarczych między ziemiami polskimi a ziemiami państw zaborczych - wyjaśnia różnicę między strukturą społeczną a strukturą narodowościową
8. Nurty polityczne na ziemiach polskich			
- początki ruchu socjalistycznego - dwa nurty polskiego socjalizmu - ruch narodowy - ruch ludowy - rewolucja 1905 roku	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>ruch socjalistyczny, ruch narodowy, ruch ludowy, partie polityczne, rewolucja, reformy</i> - identyfikuje postacie:	poprawnie posługuje się nazwami: <i>Proletariat, Polska Partia Socjalistyczna, Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy, Polskie Stronnictwo Ludowe</i>	- poprawnie posługuje się nazwami: <i>Duma Państwowa, Organizacja Bojowa, PPS-Frakcja Rewolucyjna, PPS-Lewica</i> - porównuje cele polityczne ruchu

	Roman Dmowski, Józef Piłsudski, Wincenty Witos na wybranych przykładach rozróżnia hasła narodowe i społeczne	- identyfikuje postacie: Karol Marks, Ludwik Waryński, Róża Luksemburg - wyjaśnia różnicę między dwoma nurtami socjalizmu na ziemiach polskich pod koniec XIX wieku - charakteryzuje główne cele ruchu narodowego - charakteryzuje główne cele ruchu ludowego	socjalistycznego, narodowego i ludowego na ziemiach polskich pod koniec XIX wieku wyjaśnia okoliczności rozłamu PPS
--	---	--	--

II. W CIENIU WIELKIEJ WOJNY

9. Ekspansja kolonialna państw uprzemysłowionych			
- rozwój gospodarczy i techniczny - charakter ekspansji kolonialnej - kolonizacja Afryki - ekspansja kolonialna w Azji - nowy podział świata	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>kolonizacja, ekspansja, monopol</i> - wymienia państwa prowadzące ekspansję kolonialną na przełomie XIX i XX wieku - wskazuje na mapie główne kierunki ekspansji kolonialnej	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>metropolia, lokata kapitału, bazy wojskowe, dominia, Kanał Sueski, Kanał Panamski</i> - wymienia przyczyny ekspansji kolonialnej - posługując się mapkami, określa zasięg ekspansji kolonialnej w Afryce i w Azji - wymienia główne następstwa ekspansji kolonialnej - wyjaśnia specyfikę ekspansji kolonialnej w Chinach	- identyfikuje postać Mahdiego - wykazuje związek między uprzemysłowieniem a rozwojem przemysłu - na wybranych przykładach ocenia następstwa ekspansji kolonialnej
10. Wybuch i rozszerzanie się pierwszej wojny światowej			
- narastanie konfliktów - początek wojny - na różnych frontach - technika w służbie wojny - poza liniami frontu	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>ententa, państwa centralne, front zachodni, front wschodni, walki pozycyjne</i> - rozpoznaje dwie strony walczące podczas wojny - posługując się mapką, wskazuje	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>„kocioł bałkański”, plan wojny błyskawicznej, nieograniczona wojna podmorska, front bałkański, front włoski</i> - wymienia główne przyczyny wybuchu wojny	- wyodrębnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu wojny - analizuje zmiany sytuacji militarnej w Europie w pierwszych latach wojny - wyjaśnia, dlaczego wojna miała wpływ na życie ludności

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	główne fronty walk w 1914 roku • wyjaśnia, na czym polegała wojna pozycyjna	• określa zasięg wojny w 1916 r. • wykorzystując fotografie i teksty źródłowe, opisuje charakter działań wojennych	cywilnej
11. Rewolucje rosyjskie i zakończenie pierwszej wojny światowej			
• rewolucja lutowa w Rosji • rewolucja bolszewicka • traktat brzeski • nasilanie terroru bolszewickiego • przystąpienie Stanów Zjednoczonych do wojny • klęska państw centralnych • bezpośrednie następstwa wojny	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>rewolucja lutowa, rewolucja bolszewicka, sowiety</i> • identyfikuje postać Włodzimierza Lenina • wyodrębnia dwa etapy zmian rewolucyjnych w Rosji • wskazuje na zmianę sytuacji militarnej po przystąpieniu Stanów Zjednoczonych do wojny • podaje przykłady gospodarczych i społecznych skutków pierwszej wojny światowej	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>traktat brzeski, rozejm w Compiègne, hiszpanka, orędzie Wilsona</i> • identyfikuje postacie: Thomas Woodrow Wilson, Ferdinand Foch • wyjaśnia rolę Stanów Zjednoczonych podczas pierwszej wojny światowej • ocenia wybrane skutki wojny	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>Rząd Tymczasowy, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry, komunizm wojenny</i> • określa główne zmiany w Rosji po rewolucji bolszewickiej • wyjaśnia, dlaczego pierwsza wojna światowa zakończyła się klęską państw centralnych
12. Sprawa polska w czasie pierwszej wojny światowej			
• polskie orientacje • Legiony i POW • po rewolucji lutowej w Rosji • nowe nadzieje i rozczarowania • u progu niepodległości	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>orientacje, Legiony Polskie, Pierwsza Brygada, Polska Organizacja Wojskowa, Komitet Narodowy Polski, Błękitna Armia</i> • identyfikuje postacie: Roman Dmowski, Józef Piłsudski, Ignacy Jan Paderewski • określa sytuację polityczną	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>Pierwsza Kompania Kadrowa, Legion Puławski, Akt 5 listopada, orędzie prezydenta Wilsona</i> • identyfikuje postacie: Józef Haller, Edward Rydz-Śmigły • charakteryzuje działalność Romana Dmowskiego oraz Józefa	• poprawnie posługuje się nazwami: <i>Związek Strzelecki, Strzelec, Rada Regencyjna</i> • identyfikuje postacie: Kazimierz Sosnkowski, Ignacy Daszyński • ocenia rolę wybranego działacza politycznego w odzyskaniu niepodległości przez Polskę

	ziem polskich w przededniu pierwszej wojny światowej • wskazuje różnice między głównymi polskimi orientacjami na początku wojny	Piłsudskiego podczas wojny • wymienia główne akty prawne, które nadały sprawie polskiej charakter międzynarodowy • wymienia czynniki, które miały wpływ na odzyskanie niepodległości przez Polskę	
13. Nowy ład w Europie			
• obrady konferencji paryskiej • decyzje wobec Niemiec • nowa mapa Europy • utworzenie Ligi Narodów • wyzwania dla demokracji	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>traktat wersalski, traktat pokojowy, Wolne Miasto Gdańsk, Prusy Wschodnie, Alzacja, Lotaryngia</i> • posługując się mapką, określa główne zmiany granic w Europie po pierwszej wojnie światowej; • wymienia przyczyny tych zmian	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>konferencja paryska, demilitaryzacja, demokracja, Nadrenia, plebiscyt, odszkodowania wojenne, Liga Narodów, faszyzm, system autorytarny, system totalitarny</i> • identyfikuje postacie: Thomas Woodrow Wilson, Benito Mussolini • ocenia decyzje dotyczące Niemiec zawarte w traktacie wersalskim • wyjaśnia cele powołania Ligi Narodów	• porównuje cele Wielkiej Brytanii i Francji na konferencji paryskiej • przedstawia okoliczności objęcia władzy we Włoszech przez Mussoliniego • wyjaśnia różnicę między systemem autorytarnym a totalitarnym
14. Początki systemu stalinowskiego			
• umacnianie rządów bolszewickich • likwidacja indywidualnego rolnictwa • polityka uprzemysłowienia • kontrola nad społeczeństwem • nasilanie represji • centrum światowego komunizmu	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>bolszewicy, walka klasowa, komunizm wojenny, Związek Socjalistycznych Republik Sowietkich, terror, NKWD, łagry, wielki głód, Gulag</i> • identyfikuje postacie: Włodzimierz Lenin, Józef Stalin	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>procesy pokazowe, operacja polska, NKWD, kolektywizacja rolnictwa, plan pięcioletni, Komsomoł, Międzynarodówka Komunistyczna, kolchozy, sowchozy</i> • charakteryzuje wybrane przejawy systemu stalinowskiego	• ocenia następstwa dojścia Stalina do władzy w ZSRR • podaje argumenty do uzasadnienia tezy głoszącej, że stalinizm był systemem totalitarnym

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	- określa ideowe podstawy władzy bolszewickiej w Rosji - wymienia główne przejawy systemu stalinowskiego		
15. Narodowy socjalizm w Niemczech			
- utworzenie i program NSDAP - przejęcie władzy przez NSDAP - umacnianie władzy nazistów - społeczeństwo III Rzeszy - nazistowskie prawo i bezprawie	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>NSDAP, nazizm, antysemityzm, rasizm, przestrzeń życiowa, gestapo, brunatne koszule, obozy koncentracyjne, organizacja SS, Trzecia Rzesza</i> - identyfikuje postać Adolfa Hitlera - określa ideowe podstawy nazizmu - wymienia główne przejawy systemu nazistowskiego w III Rzeszy	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>wielki kryzys ekonomiczny, szowinizm, Hitlerjugend, Reichstag, specjalne pełnomocnictwa dla rządu, noc kryształowa, ustawy norymberskie</i> - wyjaśnia okoliczności dojścia Hitlera do władzy w Niemczech - charakteryzuje główne przejawy systemu nazistowskiego w III Rzeszy	- ocenia następstwa dojścia Hitlera do władzy w Niemczech - podaje argumenty do uzasadnienia tezy głoszącej, że nazizm był systemem totalitarnym
16. Przemiany cywilizacyjne w powojennym świecie			
- droga do ożywienia gospodarczego - przejawy wielkiego kryzysu ekonomicznego - interwencjonizm państwowy - wpływ techniki na życie ludzi - kierunki zmian społecznych i kulturowych - nowe kierunki w sztuce	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>hiperinflacja, giełda, nadprodukcja, wielki kryzys ekonomiczny, drapacze chmur, emancypacja kobiet, kultura masowa, igrzyska olimpijskie</i> - wymienia cechy wielkiego kryzysu ekonomicznego - wymienia przejawy kultury ma-	- poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>interwencjonizm, roboty publiczne, Nowy Ład, emancypacja kobiet</i> - identyfikuje postacie: Franklin Delano Roosevelt, Charlie Chaplin, Pola Negri - charakteryzuje przyczyny oraz metody przezwycięzania wiel-	- poprawnie posługuje się terminami: <i>psychoanaliza, surrealizm</i> - identyfikuje postacie: Salvadore Dali, Zygmunta Freuda - analizuje kierunki zmian gospodarczych na świecie w latach 20. i 30. XX wieku - podaje przykłady różnic między kulturą masową a awangardą

	sowej w latach 20. i 30. XX wieku	kiego kryzysu ekonomicznego • podaje przykłady wpływu techniki na życie ludzi w uprzemysłowionych państwach po pierwszej wojnie światowej • charakteryzuje wybrane przejawy kultury masowej w latach 20. i 30. XX wieku	artystyczną
III. ODRODZONA RZECZPOSPOLITA POLSKA			
17. Wyzwania dla niepodległej Polski			
• podstawy władzy państwowej • powstanie wielkopolskie • na konferencji paryskiej • walki z Ukraińcami • programy granic wschodnich	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>konferencja paryska, powstanie wielkopolskie, Sejm Ustawodawczy, Komitet Narodowy Polski, (Tymczasowy) Naczelnik Państwa</i> • identyfikuje postacie: Roman Dmowski, Józef Piłsudski, Ignacy Jan Paderewski • wymienia główne problemy niepodległej Polski w pierwszych miesiącach jej istnienia • posługując się mapką, określa zasięg powstania wielkopolskiego	• poprawnie posługuje się terminami nazwami i pojęciami: <i>Warmia, Mazury, Górny Śląsk, plebiscyt, Błękitna Armia, Sejm Ustawodawczy, Komunistyczna Partia Robotnicza Polski, Naczelna Rada Ludowa, program federacji, program inkorporacji</i> • identyfikuje postacie: Jędrzej Moraczewski, gen. Józef Haller • na wybranych przykładach charakteryzuje szanse i zagrożenia dla niepodległej Polski w pierwszych miesiącach jej istnienia • porównuje dwie koncepcje wschodnich granic Polski	• identyfikuje postacie: mjr Stanisław Taczak, gen. Józef Dowbór Muśnicki • ocenia decyzje traktatu wersalskiego w sprawie granic Polski
18. Polska w wywalczonych granicach			
• wybuch wojny polsko-bolszewickiej • bitwa warszawska • traktat ryski • pierwsze i drugie powstanie śląskie • plebiscyt i trzecie powstanie śląskie • inne problemy graniczne	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>Rząd Obrony Narodowej, bitwa warszawska, „cud nad Wisłą”, traktat ryski, Wileńszczyzna, Śląsk Cieszyński (Zaolzie), Warmia, Mazury, Górny Śląsk, plebiscyt, powstania śląskie</i>	• poprawnie posługuje się nazwami: <i>Fundusz Obrony Państwa, Tymczasowy Komitet Rewolucyjny</i> • identyfikuje postacie: Michaił Tuchaczewski, gen. Lucjan Żeligowski	• poprawnie posługuje się nazwami: <i>Spisz, Orawa</i> • analizując mapkę, ocenia kształt terytorialny niepodległej Polski i wskazuje na obszary sporne z państwami sąsiednimi

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopolniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	- identyfikuje postacie: Józef Piłsudski, Wincenty Witos, Wojciech Korfanty - posługując się mapką, wyodrębnia główne etapy wojny polsko-bolszewickiej - posługując się mapką, opisuje kształt terytorialny niepodległej Polski	- wyjaśnia znaczenie bitwy warszawskiej - wyjaśnia, dlaczego plebiscyty na Warmii i Mazurach zakończyły się niekorzystnie dla Polski - posługując się mapką, określa zasięg i konsekwencje powstań śląskich	
19. Przemiany ustrojowe w Drugiej Rzeczypospolitej			
- podstawy systemu partyjnego - zasady konstytucji marcowej - wyzwania dla demokracji - zamach majowy - nowe konflikty polityczne - uchwalenie konstytucji kwietniowej - zmiany na scenie politycznej	- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>konstytucja marcowa, konstytucja kwietniowa, zamach majowy, zamach stanu, sanacja, system demokratyczny, system autorytarny</i> - identyfikuje postacie: Ignacy Daszyński, Józef Piłsudski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski, Ignacy Mościcki - posługując się schematami, porównuje zasady ustrojowe państwa zawarte w konstytucji marcowej oraz konstytucji kwietniowej	- poprawnie posługuje się nazwami: <i>Narodowa Demokracja, Polska Partia Socjalistyczna, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew</i> - identyfikuje postacie: Roman Dmowski, Wojciech Korfanty, Edward Rydz-Śmigły - wyodrębnia główne etapy ustrojowe niepodległej Polski - wyjaśnia genezę i skutki zamachu majowego	- poprawnie posługuje się nazwami: <i>Chrześcijańska Demokracja, Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast”, Polskie Stronnictwo Ludowe „Wyzwolenie”, Komunistyczna Partia Polski, Obóz Zjednoczenia Narodowego, Obóz Narodowo-Radykalny</i> - wykazuje, że konstytucja kwietniowa umacniała system autorytarny - ocenia rządy sanacyjne
20. Trudności i sukcesy gospodarcze			
- następstwa zaborów i wojny - reforma walutowa - reforma rolna	poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>integracja, marka polska, złoty</i>	poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>hiperinflacja, deficyt budżetowy,</i>	ocenia życie gospodarcze niepodległej Polski, charakteryzując osiągnięcia i wskazując

• budowa portu w Gdyni • społeczne przejawy kryzysu • budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego	<i>polski, reforma walutowa, reforma rolna, Gdynia, Centralny Okręg Przemysłowy</i> • identyfikuje postacie: Władysław Grabski, Eugeniusz Kwiatkowski • posługując się mapką, określa położenie Centralnego Okręgu Przemysłowego • wyjaśnia motyw i znaczenie budowy portu w Gdyni	<i>Bank Polski, parcelacja, wielki kryzys ekonomiczny</i> • wymienia czynniki utrudniające integrację oraz rozwój gospodarczy niepodległej Polski • wyjaśnia cele i skutki reformy walutowej	problemy wymagające rozwiązania
21. Mieszkańcy niepodległej Polski			
• zróżnicowanie społeczne • struktura narodowościowa • różnice wyznaniowe i religijne • polityka narodowościowa władz polskich • Polacy poza krajem	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>struktura społeczna, struktura narodowościowa, mniejszości narodowe, struktura wyznaniowa, ziemianstwo, burżuazja, drobnomieszczaństwo, inteligencja, robotnicy, chłopci</i> • posługując się wykresami, omawia strukturę społeczną, narodowościową oraz wyznaniową niepodległej Polski	• poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: <i>szkoły dwujęzyczne, antysemityzm, syjonizm, jidysz, rabin, żydowskie gminy wyznaniowe, emigracja zarobkowa</i> • posługując się mapką, określa obszary zamieszkania przez mniejszości narodowe • charakteryzuje strukturę społeczną, narodowościową oraz wyznaniową niepodległej Polski	• poprawnie posługuje się nazwą: <i>Obóz Narodowo-Radykalny</i> • ocenia politykę władz polskich wobec mniejszości narodowych • odwołując się do wybranych przykładów, określa przesłanki konfliktów społecznych i narodowościowych w niepodległej Polsce
22. Kultura odrodzonej Polski			
• problemy oświaty i wychowania • osiągnięcia nauki • w kręgu literatury i sztuki • rozkwit kultury masowej • sportowe emocje • bogactwo kulturowe	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: <i>analfabetyzm, kultura masowa, kinematografia, Polskie Radio</i> • identyfikuje co najmniej dwie postacie twórców literatury, a także co najmniej po jednym przedstawicielu sztuki oraz nauki w niepodległej Polsce • wymienia przykłady osiągnięć	• poprawnie posługuje się nazwami: <i>Polska Akademia Umiejętności, Polska Akademia Literatury, Instytut Radowy, Biblioteka Narodowa, „Skamander”</i> • identyfikuje co najmniej dwie kolejne postacie twórców literatury, a także co najmniej po jednym kolejnym przedstawicielu	• posługując się wybranymi przykładami, wyjaśnia, na czym polegało bogactwo kulturowe niepodległej Polski

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	w niepodległej Polsce w dziedzinie literatury, nauki i sztuki	sztuki oraz nauki w niepodległej Polsce • charakteryzuje przykłady osiągnięć niepodległej Polsce w dziedzinie literatury, nauki i sztuki	
23. Sytuacja międzynarodowa Drugiej Rzeczypospolitej			
• między dwoma wrogami • możliwości sojuszy • niekorzystne układy • wojna propagandowa i celna • polityka równowagi • Polska wobec agresji III Rzeszy	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: „polski korytarz”, rewizjonizm, program Międzymorza, polityka równowagi • identyfikuje postacie: Józef Piłsudski, Józef Beck, Adolf Hitler • określa sytuację geopolityczną niepodległej Polski, wskazując jej wrogów oraz sojuszników • posługując się mapką, wskazuje zasięg geograficzny programu Międzymorza	• poprawnie posługuje się terminami, nazwami i pojęciami: „państwo sezonowe”, Korpus Ochrony Pogranicza, wojna celna, układ w Rapallo, układ w Locarno, konferencja w Monachium, Śląsk Cieszyński (Zaolzie) • charakteryzuje główne zagrożenia zewnętrzne dla niepodległej Polski	• wyjaśnia, dlaczego nie udało się zrealizować programu Międzymorza • ocenia politykę zagraniczną niepodległej Polski

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
DRUGA WOJNA ŚWIATOWA			
1. Ostatni rok pokoju w Europie			
• źródła zagrożeń dla ładu wersalskiego • droga do konferencji w Monachium • niemieckie żądania wobec Polski • sytuacja po zawarciu paktu Ribbentrop-Mołotow	• identyfikuje postacie: Adolf Hitler, Józef Stalin, Joachim Ribbentrop, Władysław Mołotow • posługując się mapką, określa etapy agresywnych działań Hitlera od marca 1938 do marca 1939 roku • wyjaśnia cele żądań niemieckich wobec Polski na przełomie 1938 i 1939 roku	• identyfikuje postać Józefa Becka • wymienia główne następstwa konferencji w Monachium • charakteryzuje okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow • ocenia politykę rządu polskiego wobec agresywnych działań Hitlera	• analizując tekst źródłowy i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnia, że pakt Ribbentrop-Mołotow był porozumieniem wymierzonym przeciw Polsce i pokojowi w Europie • ocenia politykę mocarstw zachodnich wobec agresywnych działań Hitlera • porównuje sytuację międzynarodową Polski wiosną 1938 i w sierpniu 1939 roku
2. Agresja Niemiec i ZSRS na Polskę			
• początek wojny (1 września 1939 r.) • najważniejsze punkty polskiego oporu • agresja sowiecka (17 września 1939 roku) • klęska bez kapitulacji • utworzenie władz polskich na obczyźnie • podział ziem polskich	• identyfikuje postacie: marszałek Edward Rydz-Śmigły, gen. Władysław Sikorski • posługując się mapką, wskazuje kierunki agresji Niemiec i ZSRS na Polskę, a także wymienia najważniejsze punkty polskiego oporu • wymienia główne przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 roku	• identyfikuje postacie: gen. Tadeusz Kutrzeba, gen. Franciszek Kleeberg, kpt. Władysław Raginis • charakteryzuje okoliczności agresji ZSRS na Polskę dokonanej 17 września 1939 roku • wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 roku • wymienia bezpośrednie następstwa klęski Polski we wrześniu 1939 roku	• identyfikuje postacie: Ignacy Mościcki, Władysław Raczkiewicz • analizując tekst źródłowy, wyjaśnia, w jaki sposób władze ZSRS usprawiedliwiały swoją agresję przeciw Polsce • ocenia politykę mocarstw zachodnich wobec walczącej Polski we wrześniu 1939 roku • określa podstawy prawne powołania Rządu RP na obczyźnie

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
3. Rozszerzanie działań zbrojnych w Europie			
• kierunki agresji Niemiec • kierunki agresji ZSRS • udział Polaków w walkach na terytorium Norwegii i Francji • udział Polaków w bitwie o Anglię i w wojnie na Atlantyku	• posługując się mapką, wskazuje kierunki agresji Niemiec i ZSRS w Europie w 1940 roku • wyjaśnia, dlaczego bitwa o Anglię była istotnym etapem walk podczas drugiej wojny światowej • podaje co najmniej jeden przykład walk polskich formacji wojskowych w latach 1940–1941	• identyfikuje postać Winstona Churchilla • posługując się mapką, charakteryzuje sytuację militarną Europy na początku 1941 roku • podaje co najmniej trzy przykłady walk polskich formacji wojskowych w latach 1940–1941 • wykazuje, że w 1940 roku Stalin realizował pakt Ribbentrop-Mołotow	• identyfikuje postacie: Vidkun Quisling, Philippe Pétain, gen. Charles de Gaulle • ocenia sytuację militarną Europy na początku 1941 roku • wyjaśnia i ocenia zjawisko kolaboracji podczas drugiej wojny światowej
4. Światowy zasięg wojny			
• agresja Niemiec przeciw ZSRS • kierunki agresji japońskiej • utworzenie Wielkiej Koalicji • przełom na froncie wschodnim • udział wojsk polskich w walkach w Afryce Północnej • konferencja w Teheranie	• identyfikuje postacie: Adolf Hitler, Józef Stalin • posługując się mapką, wskazuje zasięg agresji Niemiec przeciw ZSRS • posługując się mapką, wskazuje zasięg agresji japońskiej na Pacyfiku i Dalekim Wschodzie • wymienia przyczyny powstania i przejawy funkcjonowania Wielkiej Koalicji	• identyfikuje postacie: Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, gen. Stanisław Kopanski, gen. Władysław Anders • posługując się mapką, charakteryzuje przebieg walk w Afryce Północnej z uwzględnieniem udziału żołnierzy polskich • wymienia główne decyzje podjęte na konferencji w Teheranie • wyjaśnia znaczenie bitwy pod Stalingradem oraz pod Kurskiem	• wykazuje znaczenie walk w rejonie Midway oraz bitwy pod El-Alamein • ocenia główne decyzje podjęte na konferencji w Teheranie
5. Klęska państw Osi			
• sukcesy wojsk koalicyjnych • konferencja w Jaltie • kapitulacja III Rzeszy • kapitulacja Japonii	• identyfikuje postacie: gen. Stanisław Maczek, Józef Stalin • posługując się mapką, określa etapy sukcesów państw Wielkiej	• identyfikuje postacie: Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, Harry Truman • posługując się mapką, określa	• wyjaśnia znaczenie utworzenia drugiego frontu dla dalszego przebiegu wojny • posługując się wybranymi

• udział Polaków w wojnie • konferencja w Poczdamie	Koalicji w końcowym okresie wojny w Europie • wymienia główne decyzje podjęte na konferencjach w Jaltcie i w Poczdamie • podaje co najmniej dwa przykłady walk polskich formacji wojskowych w latach 1944–1945 • rozpoznaje okoliczności użycia broni atomowej w sierpniu 1945 roku	etapy sukcesów państw Wielkiej Koalicji w końcowym okresie wojny na Dalekim Wschodzie • omawia co najmniej dwa przykłady walk polskich formacji wojskowych w latach 1944–1945 • ocenia główne decyzje podjęte na konferencjach w Jaltcie i w Poczdamie dotyczące sprawy polskiej	przykładami, ocenia wkład żołnierzy polskich w zwycięstwo nad III Rzeszą • analizuje decyzje konferencji w Poczdamie dotyczące Niemiec
6. Zagłada narodów w czasie wojny			
• niemieckie plany wyniszczenia narodów • Holokaust ludności żydowskiej • powstanie w getcie warszawskim • eksterminacja Romów • Polacy wobec zagłady Żydów	• identyfikuje postacie: Janusz Korczak, Irena Sendlerowa • wyjaśnia, w jakim celu Niemcy tworzyli getta • wymienia nazwy co najmniej dwóch niemieckich obozów zagłady • wyjaśnia znaczenie terminów „Holokaust” i „Szoah”	• identyfikuje postacie: Mordechaj Anielewicz, Jan Karski • charakteryzuje metody i ocenia skutki eksterminacji Żydów i Romów prowadzonej przez III Rzeszę • wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania w getcie warszawskim • podaje przykłady różnych postaw Polaków wobec Holokaustu	• identyfikuje postacie: Marek Edelman, Ludwik Hirsztfeld • wykazuje, że III Rzesza była państwem realizującym politykę zbrodniczego systemu • posługując się wybranymi przykładami, ocenia postawę Polaków wobec Holokaustu • ocenia postawę przywódców mocarstw zachodnich wobec Holokaustu
7. Polacy pod dwiema okupacjami			
• cele Niemców w Generalnym Gubernatorstwie i na ziemiach włączonych do III Rzeszy • przejawy hitlerowskiego terroru • polityka okupantów sowieckich • polscy jeńcy wojenni oraz ofiary deportacji w ZSRS • rzeź na Wołyniu	• posługując się mapką, wskazuje granice podziału ziem polskich po przegranej wojnie obronnej we wrześniu 1939 roku • wymienia główne formy represji niemieckich i sowieckich na okupowanych ziemiach polskich • wymienia co najmniej jeden niemiecki obóz zagłady i jeden obóz koncentracyjny na ziemiach polskich	• posługując się mapkami, porównuje status polityczny ziem polskich w październiku 1939 i w lipcu 1941 roku • wyjaśnia, czym różniły się cele polityki niemieckiej w Generalnym Gubernatorstwie oraz na ziemiach włączonych do III Rzeszy • charakteryzuje przejawy represji sowieckich wobec obywateli pokonanej Polski	• porównuje i ocenia politykę Niemiec i ZSRS wobec obywateli pokonanej Polski • wyjaśnia przyczyny i następstwa rzezi na Wołyniu

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	wyjaśnia, że Katyń jest miejscem sowieckiego mordu na polskich jeńcach wojennych	posługując się mapką, omawia tragiczny los polskich jeńców wojennych w ZSRS	
8. Działalność polskich władz na obczyźnie do 1943 roku			
- podpisanie układu Sikorski-Majski - trudności w realizacji układu - konsekwencje ujawnienia zbrodni katyńskiej - komuniści polscy w rękach Stalina	- identyfikuje postacie: gen. Władysław Sikorski, Józef Stalin, Iwan Majski, gen. Władysław Anders - wymienia główne postanowienia układu Sikorski-Majski - wyjaśnia genezę formowania Armii Polskiej w ZSRS - omawia okoliczności i następstwa ujawnienia zbrodni katyńskiej	- identyfikuje postacie: Winston Churchill, Stanisław Mikołajczyk - wyjaśnia genezę układu Sikorski-Majski - wymienia trudności w realizacji tego układu - wymienia działania Stalina zmierzające do podporządkowania sobie powojennej Polski - ocenia następstwa ujawnienia zbrodni katyńskiej	- identyfikuje postacie: gen. Kazimierz Sosnkowski, ppłk Zygmunt Berling - analizując tekst źródłowy i odwołując się do wiedzy pozarządowej, wykazuje, że układ Sikorski-Majski miał charakter kontrowersyjny - wyjaśnia okoliczności i następstwa ewakuowania Armii Polskiej z ZSRS - ocenia rolę komunistów polskich w planach Stalina - ocenia politykę przywódców mocarstw zachodnich w 1943 roku
9. Polskie Państwo Podziemne			
- struktura Polskiego Państwa Podziemnego - organizacja i działalność pionu wojskowego - przejawy walki cywilnej - początek działalności PPR	- identyfikuje postacie: gen. Stefan Rowecki, gen. Tadeusz Komorowski - wyodrębnia pion wojskowy i pion cywilny Polskiego Państwa Podziemnego - wyjaśnia, czym były Szare Szeregi i co oznacza symbol Polski Walczącej	- identyfikuje postacie: Jan Piekałkiewicz, Jan Stanisław Janowski - charakteryzuje strukturę Polskiego Państwa Podziemnego - wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa - omawia wybrane przejawy walki zbrojnej i walki cywilnej	- identyfikuje postacie: Krystyna Krahelska, Elżbieta Zawacka, Jan Ponury - wymienia główne etapy kształtowania się Polskiego Państwa Podziemnego - wyjaśnia, dlaczego organizacje komunistyczne znajdowały się poza strukturami Polskiego Państwa Podziemnego

	• podaje co najmniej dwa przykłady walki zbrojnej i walki cywilnej		• na wybranych przykładach wskazuje szanse i zagrożenia wynikające z podejmowania walki zbrojnej i walki cywilnej
10. Powstanie warszawskie			
• trudności w realizacji akcji „Burza” • umacnianie komunistycznego ośrodka władzy • okoliczności wybuchu powstania warszawskiego • przyczyny klęski powstania • spór o ocenę powstania	• identyfikuje postacie: gen. Tadeusz Komorowski, gen. Leopold Okulicki • podaje główny cel powstania warszawskiego • wymienia przykłady pieśni z powstania warszawskiego • określa charakter walk powstańczych • posługując się planem Warszawy, porównuje zasięg powstania w pierwszych dniach walk i przed kapitulacją	• charakteryzuje sytuację na ziemiach środkowej Polski przed wybuchem powstania warszawskiego • ocenia postawę Niemców w czasie tłumienia powstania warszawskiego • wyjaśnia, dlaczego powstanie warszawskie zakończyło się klęską	• identyfikuje postacie: Mirosław Jezierski, Józef Szczepański • analizując tekst źródłowy, wyodrębnia cel wojskowy i polityczny akcji „Burza” • ocenia postawę Stalina po wybuchu powstania warszawskiego • podaje argumenty dotyczące sporu o ocenę powstania warszawskiego
11. Polska między wojną a pokojem			
• sytuacja w „Polsce lubelskiej” • rozwiązanie Armii Krajowej • po konferencji w Jalcie • umacnianie władzy komunistów	• identyfikuje postacie: gen. Leopold Okulicki, gen. Władysław Anders, Jan Stanisław Jankowski • wymienia przykłady umacniania się ośrodka władzy komunistycznej na ziemiach polskich w 1944 i 1945 roku • wyjaśnia przyczyny rozwiązania Armii Krajowej	• identyfikuje postacie: Tomasz Arciszewski, Stanisław Mikołajczyk, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski • wyodrębnia etapy umacniania się ośrodka władzy komunistycznej na ziemiach polskich w 1944 i 1945 roku • wyjaśnia, jakie znaczenie miał tzw. proces szesnastu • analizuje plakat propagandowy <i>Olbrzym i zapłuty karzeł reakcji</i>, wyjaśniając przesłanie ukazanej sceny	• charakteryzuje proces umacniania się ośrodka władzy komunistycznej na ziemiach polskich w 1944 i 1945 roku • analizując tekst źródłowy, ocenia stanowisko Rządu RP wobec decyzji podjętych na konferencji w Jalcie • wyodrębnia etapy likwidowania struktur Polskiego Państwa Podziemnego

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
II. POLSKA W PODZIELONEJ EUROPIE			
12. Podstawy nowej sytuacji na świecie			
• społeczne, gospodarcze i cywilizacyjne skutki wojny • zmiana układu sił na świecie • proces norymberski • utworzenie ONZ • początek dekolonizacji	• podaje przykłady społecznych, gospodarczych i cywilizacyjnych skutków drugiej wojny światowej • wyjaśnia, na czym polegał dwubiegunowy układ sił w powojennym świecie • wyjaśnia, w jakim celu została utworzona ONZ	• charakteryzuje przykłady społecznych, gospodarczych i cywilizacyjnych skutków drugiej wojny światowej • wyjaśnia, jaką rolę w działalności ONZ miała odgrywać Rada Bezpieczeństwa • posługując się mapką, wskazuje etapy dekolonizacji Afryki • wyjaśnia cel i charakter procesu norymberskiego	• identyfikuje postać Indiry Gandhi • wymienia przyczyny i przejawy dekolonizacji w Azji Południowo-Wschodniej • analizując tekst źródłowy, wyjaśnia, dlaczego cele ONZ nie były łatwe do realizacji
13. Konflikty w czasach zimnej wojny			
• ekspansja systemu komunistycznego • przesłanki doktryny Trumana • wojna koreańska • kryzys kubański • wojna w Wietnamie • interwencja sowiecka w Afganistanie • główne etapy konfliktu na Bliskim Wschodzie	• podaje przykłady co najmniej dwóch konfliktów zbrojnych w czasach zimnej wojny • posługując się mapką, wymienia formy interwencji zbrojnej w Wietnamie • posługując się mapką, wskazuje obszary sporne między Izraelem a państwami arabskimi	• identyfikuje postacie: Harry Truman, Mao Tse-tung, John F. Kennedy, Nikita Chruszczow • wyjaśnia przesłanki zimnej wojny • charakteryzuje wybrany konflikt z okresu zimnej wojny • podaje przykłady reakcji ONZ na konflikty międzynarodowe z okresu zimnej wojny • posługując się mapką i analizując rysunek satyryczny, wyjaśnia dlaczego kryzys kubański był zagrożeniem dla pokoju światowego	• identyfikuje postacie: Czang Kai-szek, Fidel Castro • analizując tekst źródłowy, wykazuje, że doktryna Trumana stanowiła przejaw zimnej wojny • ocenia skuteczność reakcji ONZ na wybrany konflikt międzynarodowy z okresu zimnej wojny • porównuje interwencję amerykańską w Wietnamie oraz interwencję sowiecką w Afganistanie

14. Po obu stronach żelaznej kurtyny			
- polityka ZSRS w bloku wschodnim - plan Marshalla - podział Niemiec - podział militarny Europy - początek integracji europejskiej	- posługując się mapką, wskazuje granice między państwami zachodnimi a blokiem wschodnim - wymienia nazwy organizacji militarnych po obu stronach żelaznej kurtyny - wymienia przejawy sowieckiej interwencji zbrojnej w państwach bloku wschodniego - posługując się mapką, wskazuje państwa, które rozpoczęły integrację europejską	- identyfikuje postacie: George Marshall, Nikita Chruszczow, Leonid Breżniew - wymienia przejawy sowytyzacji państw bloku wschodniego bezpośrednio po zakończeniu drugiej wojny światowej - wymienia główną przyczynę podziału Niemiec - ocenia znaczenie planu Marshalla - porównuje okoliczności sowieckiej interwencji zbrojnej na Węgrzech i w Czechosłowacji - posługując się mapką, wyodrębnia pierwsze etapy integracji europejskiej	- identyfikuje postacie: Jean Monet, Robert Schuman, Imre Nagy, Aleksander Dubček - wyodrębnia etapy tworzenia dwóch państw niemieckich - wyjaśnia założenia doktryny Breżniewa - analizując tekst źródłowy, określa przesłanki integracji europejskiej
15. Przemiany cywilizacyjne w drugiej połowie XX wieku			
- zróżnicowanie ekonomiczne świata - rozwój nauki i techniki - zmiany społeczne w państwach uprzemysłowionych - nowe formy kultury masowej	- podaje co najmniej dwa przejawy rewolucji naukowo-technicznej - analizując dane statystyczne, porównuje wskaźniki dotyczące PKB najbiedniejszych i najbogatszych państw świata w drugiej połowie XX wieku - podaje co najmniej dwa przykłady kultury masowej w drugiej połowie XX wieku	- identyfikuje postacie: Elvis Presley, Irena Szewińska - porównuje modele gospodarowania w bloku wschodnim i w państwach zachodnich - charakteryzuje wybrane przejawy rewolucji naukowo-technicznej - rozpoznaje przejawy zróżnicowania ekonomicznego świata w drugiej połowie XX wieku	- charakteryzuje zróżnicowanie ekonomiczne świata w drugiej połowie XX wieku - ocenia skutki przeobrażeń cywilizacyjnych świata w drugiej połowie XX wieku, wskazując zjawiska pozytywne i negatywne
16. Kształtowanie powojennej Polski			
- Polska w nowych granicach - przejmowanie władzy przez komunistów - postawy wobec komunistycznego	posługując się mapką, wskazuje zmiany granic Polski oraz kierunki przemieszczeń ludności po zakończeniu drugiej wojny	- identyfikuje postacie: Stanisław Mikołajczyk, Józef Cyrankiewicz, Bolesław Bierut - posługując się mapką, porównuje	- ocenia kierunki zmian gospodarczych w pierwszych latach powojennej Polski - wyodrębnia główne etapy

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
terroru • zmiany gospodarcze i społeczne	światowej • wyjaśnia, czego dotyczyła reforma rolna i nacjonalizacja przemysłu • porządkuje chronologicznie główne etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów w latach 1945–1947	kształt terytorialny Polski przed wybuchem i po jej zakończeniu • charakteryzuje układ sił politycznych w Polsce po zakończeniu drugiej wojny światowej, uwzględniając podziemie niepodległościowe • wymienia przyczyny i następstwa reformy rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu • wyjaśnia, czego dotyczyła „bitwa o handel”	przejmowania władzy w Polsce przez komunistów w latach 1945–1947 • ocenia metody działań komunistów polskich dążących do przejęcia władzy w całym kraju
17. Umacnianie systemu stalinowskiego			
• utworzenie PZPR • nasilanie terroru oraz indoktrynacji • prześladowanie Kościoła katolickiego • konsekwencje planu sześcioletniego • trudny początek odwilży	• identyfikuje postacie: Witold Pilecki, Władysław Gomułka, Bolesław Bierut, prymas Stefan Wyszyński • posługując się schematem, porównuje system partyjny w Polsce w roku 1946 i 1950 • podaje co najmniej dwa przykłady terroru lub represji w czasach stalinowskich • podaje co najmniej jeden przykład indoktrynacji w czasach stalinowskich	• identyfikuje postacie: płk Emil Fieldorf, Józef Frątczak, Jan Nowak-Jeziorański • wyjaśnia okoliczności utworzenia PZPR • omawia wybrany przejaw terroru w czasach stalinowskich • charakteryzuje politykę komunistycznych władz wobec Kościoła katolickiego • ocenia sytuację gospodarczą Polski w czasach realizacji planu sześcioletniego	• identyfikuje postacie: bp Czesław Kaczmarek, Edward Ochab • wykazuje, że utworzenie PZPR i uchwalenie Konstytucji PRL było końcowym etapem przejmowania władzy w Polsce przez komunistów
18. Granice stabilizacji w PRL			
• protesty społeczne w 1956 roku • przejawy odwilży • konflikt wokół Millenium	• identyfikuje postacie: Władysław Gomułka, Edward Gierek, prymas Stefan Wyszyński	• identyfikuje postacie: Roman Strzałkowski, Józef Cyrankiewicz • charakteryzuje zmiany dokonane	• identyfikuje postacie: Andrzej Wajda, Czesław Niemen • ocenia zmiany dokonane w Polsce

• charakter i następstwa protestów w marcu 1968 roku • protesty i kryzysowe przesilenie w grudniu 1970 roku	• wymienia przyczyny i bezpośrednie następstwa protestów społecznych w czerwcu 1956 roku oraz w grudniu 1970 roku • wskazuje okoliczności nasilenia konfliktu władz PRL z Kościołem katolickim w 1966 roku	w Polsce po październiku 1956 roku • wymienia przyczyny i bezpośrednie następstwa protestów społecznych w marcu 1968 roku • charakteryzuje przejawy nasilenia konfliktu władz PRL z Kościołem katolickim w 1966 roku	po październiku 1956 roku • porównuje charakter i bezpośrednie następstwa protestów społecznych w czerwcu 1956 roku, w marcu 1968 roku oraz w grudniu 1970 roku • analizując teksty źródłowe, porównuje opinie J. Cyrankiewicza i W. Gomułki dotyczące protestów poznańskich w czerwcu 1956 roku
19. Droga do „Solidarności”			
• kierunki zmian gospodarczych w latach 70. XX wieku • warunki rozwoju kultury • protesty społeczne w 1976 roku • pielgrzymka Jana Pawła II w 1979 roku • charakter i bezpośrednie następstwa protestów społecznych w sierpniu 1980 roku	• identyfikuje postacie: Jan Paweł II, Anna Walentynowicz, Lech Wałęsa, gen. Wojciech Jaruzelski • podaje co najmniej dwa przykłady zmian, jakie dokonały się w życiu Polaków na początku lat siedemdziesiątych XX wieku • omawia okoliczności pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 roku • wymienia przyczyny i bezpośrednie następstwa protestów społecznych w sierpniu 1980 roku	• identyfikuje postacie: Czesław Miłosz, Stanisław Pyjas • charakteryzuje zmiany dokonane w Polsce po październiku 1956 roku • wymienia przyczyny i bezpośrednie następstwa protestu społecznego w czerwcu 1976 roku • analizując tekst źródłowy, różni ekonomiczne i polityczne cele zawarte w postulatach Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego • charakteryzuje okoliczności i następstwa utworzenia NSZZ „Solidarność”	• identyfikuje postacie: Stanisław Kania, Jacek Kuroń, Antoni Macierewicz, Leszek Moczulski, Bronisław Geremek, Tadeusz Mazowiecki • analizując tekst źródłowy i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnia znaczenie pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 roku • ocenia przemiany dokonane w Polsce w latach 70. XX wieku, uwzględniając elementy polityczne i gospodarcze
20. Przebieg i skutki stanu wojennego			
• wprowadzenie stanu wojennego • przejawy oporu społeczeństwa • problemy gospodarcze • nasilenie emigracji • droga do „normalizacji” • utworzenie Komitetu Obywatelskiego	• identyfikuje postacie: Lech Wałęsa, gen. Wojciech Jaruzelski, Jan Paweł II, ks. Jerzy Popiełuszko • określa ramy chronologiczne trwania stanu wojennego • wymienia co najmniej dwa	• identyfikuje postacie: Zbigniew Romaszewski, Grzegorz Przemyk, Michaił Gorbaczow • wyjaśnia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego • charakteryzuje wpływ stanu wojennego oraz warunki życia	• identyfikuje postacie: Czesław Kiszcak, Alfred Miodowicz, Bronisław Geremek, Tadeusz Mazowiecki • ocenia wpływ stanu wojennego na postawy oraz warunki życia Polaków

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
	- przejawy stanu wojennego - wymienia co najmniej dwa bezpośrednie następstwa wprowadzenia stanu wojennego	- Polaków - wymienia co najmniej dwa przejawy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego - identyfikuje utworzenie Komitetu Obywatelskiego jako reprezentacji części umiarkowanej opozycji politycznej	charakteryzuje sytuację w Polsce w 1988 roku, akcentując okoliczności powołania Komitetu Obywatelskiego

III. NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU

21. Przełomowy 1989 rok			
• obrady Okrągłego Stołu • konsekwencje wyborów czerwcowych • powołanie rządu Tadeusza Mazowieckiego • dalsze zmiany w Polsce • Jesień Narodów w bloku wschodnim	• identyfikuje postacie: Lech Wałęsa, gen. Wojciech Jaruzelski, Tadeusz Mazowiecki • wymienia strony uczestniczące w obradach Okrągłego Stołu • posługując się wykresem kołowym, omawia układ sił politycznych w sejmie PRL po czerwcu 1989 roku • określa okoliczności objęcia urzędu prezydenta państwa przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego oraz powołania rządu Tadeusza Mazowieckiego	• identyfikuje postacie: Bronisław Geremek, Leszek Balcerowicz, gen. Czesław Kiszczak • wymienia najważniejsze decyzje podjęte podczas obrad Okrągłego Stołu • analizując plakat wyborczy oraz tekst źródłowy, ocenia znaczenie wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 roku • wymienia główne zmiany dokonane w Polsce od czerwca 1989 roku do początku 1990 roku • określa zasięg terytorialny i główne skutki Jesieni Narodów	• identyfikuje postacie: Vaclav Havel, Nicolae Ceaușescu • ocenia przesłanki oraz bezpośrednie skutki obrad Okrągłego Stołu • analizując tekst źródłowy i odwołując się do wiedzy pozaźródłowej, ocenia program oraz możliwości działania rządu Tadeusza Mazowieckiego • charakteryzuje przebieg Jesieni Narodów
22. Następstwa transformacji w Polsce			
• pierwsze wybory prezydenckie i parlamentarne • zmiany na scenie politycznej • problemy gospodarcze	• identyfikuje postacie: Lech Wałęsa, Jan Olszewski, Andrzej Duda • podaje nazwy co najmniej dwóch	• identyfikuje postacie: Aleksander Kwaśniewski, Lech Kaczyński, Ryszard Kaczorowski Bronisław Geremek	• identyfikuje postacie: Jarosław Kaczyński, Jan Krzysztof Bielecki, Hanna Suchocka • charakteryzuje zmiany polityczne

- reformowanie państwa - zmiany w społeczeństwie	- partii politycznych działających w Polsce po 1989 roku - podaje co najmniej dwa przykłady zmian gospodarczych lub społecznych w Polsce po 1999 roku - analizując wykres, charakteryzuje i ocenia sytuację demograficzną Polski po 1989 roku	- omawia okoliczności wyboru Lecha Wałęsy na urząd Prezydenta RP - wyjaśnia, na czym polegała próba lustracji w życiu politycznym po 1989 roku - analizuje tabelkę, wskazuje przejawy stabilności i niestabilności na polskiej scenie politycznej po 1989 roku - charakteryzuje wybrane przejawy zmian gospodarczych i społecznych w Polsce po 1989 roku	- w Polsce po 1989 roku - ocenia wybrane przejawy zmian gospodarczych i społecznych w Polsce po 1989 roku
---	---	---	--

23. Rzeczpospolita Polska w nowej Europie

- nowe otoczenie polityczne Rzeczypospolitej Polskiej - rozszerzanie integracji europejskiej - przystąpienie Polski do NATO - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej - zagrożenia ze strony Rosji	- posługując się mapką, porównuje otoczenie polityczne Polski w czasach PRL i po 1993 roku - posługując się mapkami, wymienia etapy rozszerzania NATO oraz rozwoju integracji europejskiej - wymienia co najmniej jedną konsekwencję uczestnictwa Polski w NATO - wymienia co najmniej dwie konsekwencje przystąpienia Polski do Unii Europejskiej	- identyfikuje postacie: Borys Jelcyń, Władimir Putin - wyjaśnia przyczyny zmian otoczenia politycznego Polski w latach 1990–1993 - ocenia znaczenie przyjęcia Polski do NATO - charakteryzuje co najmniej dwie konsekwencje przystąpienia Polski do Unii Europejskiej	- wyjaśnia przyczyny rozpadu Jugosławii - wymienia główne organy Unii Europejskiej - wyjaśnia, dlaczego polityka Rosji w latach 1999–2013 stanowiła zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski i Europy
--	---	---	---

24. Nowe zagrożenia dla świata

- nasilenie konfliktów na Bliskim Wschodzie i w rejonie Zatoki Perskiej - rozszerzanie terroryzmu islamskiego - zbrojne interwencje w Afganistanie i w Iraku - Arabska Wiosna	- posługując się mapką, wyjaśnia, na czym polegała operacja „Pustynna Burza” - wymienia co najmniej dwa przykłady zagrożeń militarnych oraz cywilizacyjnych na świecie na początku XXI wieku	- identyfikuje postacie: Saddam Husajn, Osama bin-Laden, George Walker Bush - posługując się mapką, wyjaśnia, dlaczego utworzenie Autonomii Palestyńskiej nie zakończyło konfliktu na Bliskim Wschodzie	- porównuje przyczyny i skutki operacji „Pustynna Burza” oraz „Iracka Wolność” - ocenia rolę Stanów Zjednoczonych jako światowego mocarstwa na początku XXI wieku
--	---	--	--

Temat i główne zagadnienia	Wymagania		
	poziom podstawowy	poziom rozszerzający	poziom dopełniający
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzające, a ponadto:
stare i nowe wyzwania	analizując wykres kołowy, omawia sytuację gospodarczą świata na początku XXI wieku	- wyjaśnia przyczyny i następstwa zamachu z 11 września 2001 roku - określa zasięg terytorialny i podaje co najmniej dwie konsekwencje Arabskiej Wiosny	